

Grunnlagsdokument for kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning for 2024 – Hustadvika kommune

1. Innledning

Kontrollutvalget har i møte 29.04.25 behandlet utvalget sin uttalelse til Hustadvika kommune sitt årsregnskap og årsberetning for 2024.

2. Ansvar for økonomiforvaltningen

Det er kommunestyrets ansvar å forvalte kommunens økonomi, herunder vedta årsregnskap og årsberetning, jf. Kommuneloven § 14-2. Det er videre kommunestyrets ansvar å påse at økonomiforvaltningen skjer i tråd med lov, forskrift og egne bestemmelser.

Kommunestyrets ansvar for økonomiforvaltning og økonomisk internkontroll er forsterket gjennom ny kommunelov jf. §§ 14-1, 14-2, 25-1 og 25-2.

3. Formålet med kontrollutvalgets uttalelse

Kommuneloven § 14-3, 3.ledd og Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 regulerer at Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet innstiller til vedtak.

Formålet med uttalelsen er å gi kommunestyret oppsummerende og samlet informasjon om at det er gjennomført uavhengig kontroll med at kravene til årsregnskap og årsberetning er oppfylt jf. bestemmelsene i Kommuneloven §§ 14-1, 14-2 og 14-7.

4. Grunnlag for uttalelsen

Grunnlaget for uttalelsen er dokument og handlinger som ligger til grunn for utarbeidelsen av denne saken, slik som:

- Avlagt årsregnskap 2024 fra kommunedirektør, datert 19.02.2025 med siste versjon 21.03.25.
- Kommunedirektørens årsberetning/årsrapport, avlevert 03.04.2025.
- Revisjonsberetning, datert 11.04.2025.
- Rapport fra årsoppgjørsrevisjonen, datert 11.04.2025.
- Kontrollutvalgets påse-ansvaret overfor regnskapsrevisor.
- Analyser og vurderinger av kommunens økonomiske stilling.

5. Vurdering av årsregnskap og årsberetning

Innholdet i revisjonsberetningen

Revisor skal avgis revisjonsberetning uten unødig opphold etter at årsregnskapet er avgitt og senest 15. april 2024, jf. kommuneloven § 24-8.

Revisjonsberetningen ble avgitt 11.04.2025. Revisjonsberetningen er en normalberetning avgitt uten forbehold. Dette innebærer at revisjonen ikke har avdekket og påvist vesentlige feil og mangler i kommunens rapportering.

Rapport fra årsoppgjørrevisjonen

I revisjonens rapport fra årsoppgjørrevisjonen som ble avlagt 11.04.2025, blir det påpekt at selv om revisor i 2024 avgir en normalberetning, er det enkelte forhold en anser som forbedringsområder for kommunen. Dette er behandlet i egen sak i kontrollutvalget der en ber om at kommunen etterkommer de anbefaling til forbedringer som revisor har funnet.

Årsregnskapet - Økonomiske tallstørrelser

Kommunens drifts- og investeringsregnskap er avsluttet uten merforbruk. Netto driftsresultat utgjør minus 55,5 mill. kr. Disposisjonsfondet er pr. 31.12.24 på 36 mill. kr. Netto lånegjeld er pr. 31.12.24 på 1 604 mill. kr.

6. Vurdering av økonomiforvaltningen og internkontrollen

Her vil kontrollutvalget vurdere kommunedirektørens økonomiforvaltning og internkontroll, herunder etterlevelse av lover og retningslinjer. Vurderingene bygger på rapporter fra regnskapsrevisor og informasjon fra kommunen.

Tema	Status og vurdering
Internkontroll	Det er ikke avdekt vesentlige svakheter ved den økonomiske internkontrollen verken i revisors rapporteringer gjennom året eller i revisors orienteringer til kontrollutvalget.
Bevilgningskontroll (Budsjetttavvik)	Revisor rapporterer at budsjettavvik er i samsvar med kommunelovens krav til årsberetningen.
Bokføring	Revisor har bekreftet at bokføringen er i tråd med bokføringsregelverket. Revisor har ikke avdekket og påvist vesentlige feil og mangler i kommunens rapportering.
Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen	Kontrollutvalget fikk i møte 20.10.23 sak 37/23 fremlagt risiko- og vesentlighetsvurdering før forenklet etterlevelseskontroll 2023. Revisor hadde i den analysen vurdert at det burde gjennomføres etterlevelseskontroll på kommunens rutiner knyttet til tertialrapportering. I møte 08.12.23 sak 46/23 la revisjonen frem rapport fra etterlevelseskontrollen. Basert på utførte kontrollhandlinger og innhentede bevis, er ikke revisjonen blitt oppmerksomme på noe som gir de grunn til å tro at Hustadvika kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i kommunelovens § 14-5 3.ledd og kommunens interne reglement og rutiner. På denne bakgrunn tar kontrollutvalget uttalelse og rapport fra forenklet etterlevelseskontroll 2023 – Kommunens rutiner knyttet til tertialrapportering, til orientering.
Misligheter	Det er i 2024 ikke avdekt misligheter.
Nummererte brev	Revisor er etter kommuneloven pålagt å komme med skriftlige påpekinger knyttet til visse forhold, jf. kommuneloven § 24-7. Brevet skal gå til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har i 2024 ikke mottatt nummererte brev.
Oppsummering økonomiforvaltning og økonomisk internkontroll	På bakgrunn av utført arbeid blir den økonomiske internkontrollen vurdert å være tilfredsstillende.

7. Vurdering av den økonomiske bærekraften til kommunen (KØB)

Begrepet kommunaløkonomisk bærekraft er betydelig styrket i ny kommunelov, og § 14-1 sier at Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid. Hustadvika kommunestyre har fastsatt følgende måltall for økonomien i kommunen:

- Netto driftsresultat: 1,75 % av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfond: 5 % av brutto driftsinntekter
- Lånegjeld: Gjeldsgraden skal ikke overstige 100 % av brutto driftsinntekt justert for ubrukte lånemidler og gjeld på selvkost.

Økonomisk handleevne

-Budsjetttavvik driftsregnskapet

Bevilgning Drift § 5-4	2024	2023	2022	2021	2020
Driftsramme til fordeling	965 563	967 142	922 806	874 877	850 891
Faktisk forbruk	1 002 551	1 021 835	925 268	883 815	859 651
Mindreforbruk i kr					
Merforbruk i kr	36 988	54 693	2 462	8 938	8 760
Avvik i %	3,8	5,7	0,3	1	1

Konklusjon:

Kommunen fikk også i 2024 et negativt budsjettavvik i enhetene på 3,8 %. Årsaken til avviket beskrives for hvert rammeområde i årsrapporten.

- Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter:

2024*	2023	2022	2021	2020
-3,6	-2,9	2,6	4,6	0,3

*Tabell 13566 fra SSB, konsolidert kommune er benyttet som grunnlag.

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for økonomisk balanse og bærekraft i kommunesektoren. Sentrale myndigheter anbefaler at indikatoren bør ligge på 1,75 % over tid. Kommunestyrets målsetting er et netto driftsresultat på 1,75 %. Netto driftsresultat for 2024 ble på minus 55,5 mill. kr. eller minus 3,6 %. Det er 16,3 mill. kr svakere enn budsjettert. Hvis kommunen skulle nådd målet på 1,75 %, måtte netto driftsresultat vært 26,6 mill.kr. Da måtte en hatt en resultatforbedring på 82,1 mill. kr.

Konklusjon:

Kommunens netto driftsresultat i 2024 er svakere enn budsjettert, og langt svakere enn anbefalt nivå og kommunens eget måltall. Kommunedirektøren mener at regnskapsårene 2023 og 2024 viser tilnærmede normalår. Pandemien som har påvirket de siste årenes resultat er historie. Som forventet har kommunen videreført et reelt merforbruk fra årene før og videre inn i 2024. I vedtatt budsjett for 2024 lå det inne kutt for å bremse denne utviklingen, men dette er bare delvis blitt realisert. Kommunedirektøren mente at resultatet i 2022 som for 2021 og 2020 var betydelig påvirket av pandemien og store endringer i ytre forhold. Det var derfor vanskelig å bruke disse årene som en god indikator på kommunens økonomi.

Kontrollutvalget pekte i sine uttalelser til årsregnskapet for de 4 foregående årene på at driftsnivået var for høyt til å ivareta den økonomiske handleevnen over tid, og det har ikke endret seg i 2024.

- Gjeldsgrad/netto lånegjeld (Langsiktige lån) i % av brutto driftsinntekter:

2024	2023	2022	2021	2020
104,3	101,1	99,1	97,6	95,2

Netto lånegjeld består av kommunens langsiktige lånegjeld fratrukket lån til videre utlån(startlån) og ubrukte lånemidler. Sentrale myndigheter anbefaler at netto lånegjeld ikke overstiger landsgjennomsnittet. I 2024 var landsgjennomsnittet på 89,4 % av brutto driftsinntekter, mens Hustadvika kommunes tall ble 104,3 %. Kommunens målsetting er at gjeldsgraden ikke skal overstige 100 % av brutto driftsinntekt justert for ubrukte lånemidler og gjeld på selvkost. Økningen i finansutgifter som følge av det siste årets renteøkninger og store investeringer, slår betydelig ut. Det er planlagt et betydelig redusert investeringsprogram i økonomiplanperioden. Budsjettet vil likevel gi betydelige økte utgifter til avdrag og renter på grunn av tidligere vedtak om investeringer.

Konklusjon:

Kommunen har i 2024 en netto lånegjeld langt over landsgjennomsnittet. Kommunen har økte finansutgifter som følge av siste års renteøkninger og store investeringer. Tidligere vedtatte investeringer vil gi betydelige økte utgifter til avdrag og renter. Det vil også påvirke netto driftsresultat i negativ retning og påvirke tjenesteproduksjonen i negativ retning gitt samme inntektsforutsetninger.

- Gjeldsbelastning (netto rente- og avdragsutgifter) i % av brutto driftsinntekter:

2024	2023	2022	2021	2020
9,1	7,8	5,9	4,3	4,4

Gjeldsbelastningen viser hvor mye av de frie inntektene som brukes til netto finansutgifter. Alle rentehevingene som ble vedtatt i 2023 fikk ikke full virkning før i 2024. Kommunen tok også opp lån sent på året i 2023 som gjør at virkningene av dette ikke kom før i 2024. Hustadvika kommune har knapt halvparten av lånesaldo bundet i faste renteavtaler.

Konklusjon:

Rente- og avdragsnivået er høyt, og vil endre seg negativt i løpet av økonomiplanperioden når kommunen får en høyere netto lånegjeld målt mot driftsinntektene.

- Disposisjonsfondet i % av brutto driftsinntekter:

2024*	2023	2022	2021	2020
2,4	6,0	9,8	8,1	5,1

*Tabell 13566 fra SSB, konsolidert kommune er benyttet som grunnlag.

Disposisjonsfondet er et uttrykk for oppsparte midler fra tidligere års drift i form av avsetninger og mindreforbruk. Fondet skal være en buffer mot uforutsette hendelser og skal jevne ut driften over

tid. Sentrale myndigheter anbefaler at indikatoren bør ligge på 5-10 % av driftsinntektene over tid. Måltallet for kommunen er på 5 %.

Disposisjonsfondet utgjorde 36 mill.kr pr. 31.12.2024. Det er i 2024 brukt 55 mill. kr av disposisjonsfondet. Dette er 16 mill. kr mer enn budsjettet.

Konklusjon:

Kommunens økonomiske bærekraft, uttrykt i disposisjonsfondet, er ikke tilfredsstillende målt mot sentralt anbefalte tall og eget måltall.

Realistiske planer

Jf. § 14-4 i kommuneloven, angår i hvilken grad er økonomiplanen og årsbudsjettet satt opp i balanse er realistiske, fullstendige og oversiktlige og i tråd med måltallene jf. §14-2, bokstav c).

Både opprinnelig driftsbudsjett og regulert driftsbudsjett for 2024 viste store avvik i forhold til avlagt årsregnskap. Årsakene er forklart, men en stiller spørsmål ved om realismen i budsjettet er godt nok når det blir vedtatt eller regulert gjennom året.

Finansforvaltningen

Jf. § 14-2 bokstav e) i kommuneloven, angår i hvilken grad finans- og gjeldsforvaltningen er innenfor regelverket. Det rapporteres fra revisor at Hustadvika kommune fremdeles har for høy plassering i aktiv forvaltning mot ubundet investerings fond pr. 31.12.2024 i forhold til finansreglementet. Dette er et avvik som har gjentatt seg over tid. Det mangler også totalavstemming av alle bankkonti som har medført for lite bokførte renteutgifter.

Vurdering av forhold i årsmeldingen

Tema	Status og vurdering
Er forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen og den økonomiske handleevnen over tid, gjort rede for i årsberetningen?	Ja.
Er vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningen, gjort rede for i årsberetningen?	Ja, i årsrapporten under kapitlet kommuneområdenes oppfølging av handlingsdelen i økonomiplanen.
Er virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller innbyggerne, gjort rede for i årsberetningen?	Ja, i årsrapporten under kapitlet kommuneområdenes oppfølging av handlingsdelen i økonomiplanen.
Er tiltak som er iverksatt og tiltak som er planlagt iverksatt for å sikre en høy etisk standard, gjort rede for i årsberetningen?	Ja.
Er det gjort rede for den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling?	Ja.
Er det gjort rede for likestillingstiltak som er iverksatt, og tiltak som er planlagt	Ja. Det er pr. i dag ingen konkrete prosjekter i kommunen med formål om å få mer likevekt av

iverksatt for å fremme likestillings- og diskrimineringslovens formål om likestilling uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsetting, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk?	menn og kvinner, rekruttering av personer med funksjonsnedsettelse eller å rekruttere personer med annen etnisk bakgrunn.
--	---

Kontrollutvalgssekretariatet mener at årsberetningen inneholder de lovkrav som kommuneloven setter til innholdet i årsberetningen.

8. Vurdering av revisjonen sitt arbeid (påse-ansvaret)

Tema	Vurdering
Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte - Kvalifikasjonskrav - Vandel - Uavhengighet - Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket	For å holde seg orientert om revisjonsarbeidet, har kontrollutvalget gjennom året mottatt følgende rapportering fra revisor som gjelder regnskapsrevisjon: - Rapport fra årsoppgjørrevisjonen 2023 - Hustadvika kommune (Sak 13/24 i møte 26.04.2024) - Uavhengig revisors beretning for 2023 - Hustadvika kommune (Sak 14/24 i møte 26.04.2024) - Åpenhetsrapport fra Møre og Romsdal Revisjon SA (Sak 22/24 i møte 14.06.24) - Revisjons- og kommunikasjonsplan 2024 - Hustadvika kommune (Sak 30/24 i møte 13.09.24) - Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors vurdering av sin uavhengighet overfor regnskapsrevisjon 2024 – Hustadvika kommune (Sak 30/24 i møte 13.09.24) - Rapport fra interimrevisjonen 2024 – Hustadvika kommune (Sak 43/24 i møte 06.12.24) Risiko- og vesentlighetsvurdering før forenklet etterlevelseskontroll 2024 – Hustadvika kommune (Sak 44/24 i møte 06.12.24) Kontrollutvalget har, på vegne av kommunestyret, inngått oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA i møte 26.11.20 sak 34/20. I møte 25.10.24 sak 38/24 fattet utvalget vedtak om å godkjenne avtalen med Møre og Romsdal Revisjon SA for en ny fireårsperiode 2023-2027. Oppdragsavtalen sier noe om krav og forventninger til leveranse, innhold og kommunikasjon med kontrollutvalget. Dette for at leveransene skal sikres og utvalget skal bli satt
Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet: - Planleggingsfasen - Interimsfasen - Årsoppgjørrevisjonen - Etterlevingskontroll	
Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med: - Lov, forskrift, og god kommunal revisjonsskikk - Kontrakt, avtaler og instruksjoner	

	i stand til å ivareta sitt påse-ansvar overfor revisjonen. Sekretær har i tillegg løpende dialog med oppdragsansvarlig revisor, og blir orientert om eventuelle problemstillinger/utfordringer i revisjonsarbeidet. Kontrollutvalget har også fått fremlagt erklæring fra revisor om uavhengighet og revisjonens åpenhetsrapport. I åpenhetsrapporten blir det rapportert blant annet om revisjonens kvalitetskontrollsystem. Sekretariatet har innhentet bekreftelse på at revisorene har gjennomført krav til etter- og videreutdanning.
Konklusjon	Revisjon av kommunens regnskap er etter kontrollutvalgets vurdering utført på en forsvarlig måte.